

bakkersbaas die een bakkerij tegen een lading genever die hem door de keel gezeild is verkwispeld heeft'. Ook hij zal met landarbeid de kost moeten verdienen, maar dat valt hem zwaar. Na anderhalf jaar heeft hij 'met voorkennis van Zijn Excellentie den WelEd: Heer Generaal der colonies voor de colonie 5 maanden gebakken'. Dat hield op toen de bakkerij van Willemsoord naar Frederiksoord werd verhuisd. 'Ik heb wel is waar naar dien tijd nog wel wat in het klijn gebakken, waaruit wij ons bestaan zogten', maar die mogelijkheid verdwijnt uit het zicht als de kolonisten hun loon niet meer in geld krijgen, maar voortaan worden uitbetaald in koloniale munten die alleen in de koloniewinkels waarde hebben.

Philip Leeuwenberg acht zich tegen die tijd 'ongeschikt door ligchaamsgebreeken, eenig veldarbeid te verrichten'. De leiding oefent druk uit –'dagelijks word ik wel aangezocht en als het waare gepersuadeerd om op het land te werken'– maar Leeuwenberg heeft het opgegeven: 'dog vinde mij hiertoe niet in staat'. Hij vraagt de Subcommissie Rotterdam om hem van de kolonie terug te laten keren. De Subcommissie verzoekt de kolonie-directie om advies. Deze laat weten dat het allemaal aan Leeuwenberg zélf ligt. De Subcommissie schrijft daarop een brief aan de kolonist waarin zij hem 'ter neder zet', aanspoort tot 'een voegzamer gedrag', de belofte overbrengt dat hij weer 'in zijn vak als bakker' zal worden aangesteld, maar weigert hem ontslag te verlenen. Leeuwenberg en zijn gezin houden het dan nog anderhalf jaar uit en nemen dan de benen.

Wezen en anonieme kinderen

Het Rotterdamse Armbestuur lijkt tevreden over de opvang in de koloniën. Een jaar na de eerdere contracten wordt er nog een overeenkomst gesloten, opnieuw voor twaalf wezen. De rol van Rotterdam in de koloniën blijft de hele negentiende eeuw prominent. Naast de ongeveer tien hoeves waarop de subcommissie 'uit de contributie' kolonisten mag plaatsen, heeft de stad dankzij de contracten recht op nog eens achttien hoeves, te weten twaalf voor gewone kolonistengezinnen en zes voor groepjes van twaalf wezen met bijbehorende verzorgers. 'Huisverzorgers' zijn de mensen die een groepje wezen onder hun hoede hebben. Daarbij dacht de Maatschappij aan 'bejaarde echte lieden zonder kinderen of brave huismoeders, of bejaarde jonge dochters'. Als strikte voorwaarde geldt dat een huisverzorger een bewijs van goed gedrag kan overleggen. Maar zulke mensen kunnen de meeste Subcommissies niet vinden. Na een aantal schandaaltjes rond slecht verzorgde weeskinderen gaat het systeem dan ook geleidelijk op de helling. Ingedeelden of bestedingen komen bij gewone kolonistengezinnen in huis. Rotterdam is een van de weinige plaatsen die wél goede huisverzorgers meestuurde. Heel goede zelfs, zoals Teunis Berkenkamp, gehuwd met Machteltje ten Heuvel. Ze hebben eind 1819 zelf om deze positie gevraagd in een brief 'aan de commissie van Mildadigheid' die verraadt dat zij niet veel vaker de pen hanteren. 'Wij ondergetekende echtelieden wonende op de Kaasmarkt Nr 30 biede zig aan om te fungiere als vaader en moeder over eenighe kinderen wensche zig